บทที่ 5
สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จังหวัดลำพูน มีสำนักงานที่ดินหน่วยงานย่อยในสังกัดจำนวนทั้งหมด 6 แห่ง ได้แก่ สำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน สาขาป่าซาง สำนักงานที่ดิน สาขาบ้านโฮ่ง สำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน สาขาลี้ สำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน สาขาแม่ทา สำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน ส่วนแยกบ้านธิ และสำนักงานที่ดินอำเภอทุ่งหัวช้าง

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชี โดยได้มีการจัดทำแบบสอบถามระบบการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชี เพื่อนำมาใช้ประเมินผลการควบคุมภายใน และนำมาจัดทำเป็นแนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของสำนักงานที่ดินในสังกัดจังหวัดลำพูน เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 และตามแนวคิดด้านการควบคุมภายในของ COSO ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาของสำนักงานที่ดินทั้ง 6 แห่ง ดังนี้

1. ระบบการรับเงิน

ผลการประเมินการควบคุมภายใน พบว่ามีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมด้านการบันทึกบัญชี การออกใบเสร็จรับเงิน การตรวจสอบจำนวนเงินที่รับกับหลักฐาน แต่พบว่ายังไม่มีการควบคุมภายในที่ดีในประเด็น ดังนี้

- ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ด้านการรับเงินและการกระทบยอดเงินคงเหลือประจำวันและเงินฝากธนาคารเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเพียงคนเดียว
- ในส่วนของการรับเงินค่าธรรมเนียมประจำวันไม่มีการใช้เครื่องบันทึกเงินสดในการรับเงินเพราะไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องบันทึกเงินสดดังกล่าว
- ไม่มีเครื่องตรวจนับเงินสด เพราะยังไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้

แนวทางการควบคุมภายใน

- หัวหน้างานควรมีการสุ่มตรวจนับเงินสดเป็นครั้งคราวเพื่อป้องกันการทุจริตและควรมีการสังเกตการณ์ กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ
- ควรมีการตรวจนับเงินสดค่าธรรมเนียมที่ได้รับในแต่ละวันเปรียบเทียบกับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ผลรวมยอดใบเสร็จรับเงินทุกสิ้นวัน

2. ระบบการเก็บรักษาเงิน

ผลการประเมินการควบคุมภายใน พบว่ามีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม ได้แก่ มีคำสั่งการแต่งตั้งกรรมการ มีกรรมการเก็บรักษาเงิน มีการตรวจสอบเงินฝากธนาคาร และมีการเก็บเงินสดหลังจากสิ้นระยะเวลาไว้ในที่ปลอดภัย แต่พบว่ายังไม่มีการควบคุมภายในที่ดีในประเด็น ดังนี้

- ในส่วนของการเก็บรักษาเงินในแต่ละวันนั้น ไม่มีการพบรายการขาดและเกินบัญชี

แนวทางการควบคุมภายใน

- ให้มีการจัดทำรายงานเงินขาดและเงินเกินบัญชีทุกสิ้นวันทำการและมีการเสนอให้คณะกรรมการฯ รับทราบเป็นประจำทุกวัน

3. ระบบการจ่ายเงิน

ผลการประเมินการควบคุมภายใน พบว่ามีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม มีการเสนอขออนุมัติการถอนจ่ายเงินทุกประเภท ทุกครั้ง ไม่พบปัจจัยเสี่ยงในระบบนี้

4. ระบบการนำเงินส่งคลัง

ผลการประเมินการควบคุมภายในพบว่ามีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม ได้แก่ การนำเงินสดที่ได้รับฝากธนาคารภายในวันที่รับเงิน มีการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด มีการตรวจสอบยอดเงินรายได้ก่อนการนำส่งคลัง และมีการตรวจสอบและนำส่งเงินมัดจำรังวัดค้างบัญชีเกิน 5 ปี แต่พบว่ายังไม่มีการควบคุมภายในที่ดีในประเด็น ดังนี้

- ไม่มีการสุ่มตรวจนับเงินสดคงเหลือเป็นครั้งคราวโดยไม่บอกล่วงหน้า จึงอาจทำให้เกิดโอกาสในการทุจริตได้ง่าย

แนวทางการควบคุมภายใน

- หัวหน้างานควรมีการสุ่มตรวจนับเงินสดเป็นครั้งคราวเพื่อลดความเสี่ยงในการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

5. ระบบการบันทึกบัญชี

ผลการประเมินการควบคุมภายใน พบว่ามีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ได้แก่ มีการบันทึกบัญชีในวันที่รับเงิน มีการกระทบยอดเงินฝาก มีการตรวจสอบยอดทะเบียนคุมต่างๆ หากพบข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานในระบบ GFMIS ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ที่มีอำนาจก่อนการยกเลิกหรือกลับรายการ และมีการจัดทำรายงานทางการเงินของสำนักงานที่ดิน แต่พบว่ายังไม่มีการควบคุมภายในที่ดีในประเด็น ดังนี้

- ไม่มีคู่มือในการบันทึกข้อมูลในระบบ GFMIS จึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการบันทึกข้อมูลในระบบ GFMIS
- ไม่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบันทึกบัญชี จึงอาจเกิดข้อผิดพลาดได้จากการบันทึกรายการทางบัญชีด้วยมือ

แนวทางการควบคุมภายใน

- ควรจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการบันทึกข้อมูลในระบบ GFMIS เพื่อลดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดในการบันทึกข้อมูลในระบบ
- หัวหน้างาน ควรมีการควบคุม กำกับ ดูแลในการบันทึกรายการทางบัญชีของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การประเมินการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของสำนักงานที่ดินในสังกัดจังหวัดลำพูน พบว่า

ผลการศึกษาของการประเมินในระบบการรับเงิน พบข้อบกพร่องในเรื่องการแบ่งแยกหน้าที่ในการรับเงินและการบันทึกบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐพรรณ์ บุญเรือง (2549) ที่ว่า ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่การรับเงิน การบันทึกบัญชีและการกระทบยอดเงินสดและเงินฝากธนาคารออกจากกัน อาจจะเกิดเงินสดสูญหายได้ รวมถึงใบเสร็จรับเงินอาจมีการสูญหาย หรืออาจมีการปลอมแปลงเอกสารในการรับเงินได้

ผลการศึกษาของการประเมินในระบบการเก็บรักษาเงิน พบข้อบกพร่อง คือ สำนักงานที่ดินบางแห่งไม่มีการตรวจนับเงินสดคงเหลือเป็นครั้งคราวโดยบอกล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ จงกลณีย์ สุริยะวงค์ (2551) ที่ว่าเทศบาลตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ควรปรับปรุงในด้านการจัดให้มีวิธีป้องกันสินทรัพย์ให้ปลอดภัย คือ การจัดสำนักงานให้สอดคล้องกับสายงานและการเก็บรักษาเงินไว้ในที่ปลอดภัย และด้านการจัดให้มีอนุกรรมการตรวจสอบ คือ ควรมีการสุ่มตรวจประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากงานหรือโครงการที่เทศบาลตำบลดำเนินการ

จุดอ่อนที่พบจากระบบการควบคุมภายในดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ทำการประเมินประสิทธิภาพแ ละประสิทธิผลของการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีขึ้น โดยมิได้หมายความ

ว่ามีการทุจริตหรือเกิดความไม่โปร่งใสในสำนักงานที่ดินในสังกัดจังหวัดลำพูนแต่อย่างใด หากเป็นเพียงแค่การพิจารณาโอกาสที่จะเกิดข้อผิดพลาดหรือการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นจากระบบการปฏิบัติงานเท่านั้น ทั้งนี้ผลที่ได้จากการประเมินซึ่งนำมาใช้จัดทำเป็นแนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของสำนักงานที่ดินในสังกัดจังหวัดลำพูน เพื่อควบคุมหรือลดความเสี่ยง และป้องกันกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชีของสำนักงานที่ดินแต่ละแห่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ ณัฐพรรณ์ บุญเรือง (2549) ที่ว่า การศึกษาระบบการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของสถานีวิจัยและศูนย์พัฒนาโครงการหลวงในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 3 แห่ง และได้นำผลจากการประเมินการควบคุมภายใน มาจัดทำแนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชี เพื่อนำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและผิดพลาด อีกทั้งยังทำให้ได้แบบสอบถามที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินความเสี่ยง และประเมินประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในทางด้านการเงินและบัญชีสำหรับสถานีวิจัยและศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอื่นๆได้อีก และสอดคล้องกับ นฤมล คุ้มพงษ์ (2553) ที่ว่า การศึกษาถึงความเสี่ยงในการควบคุมภายในทางการเงินและการบัญชีโดยทำการศึกษาจากรูปแบบการดำเนินงาน และลักษณะการปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชีของหอพักในสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และมีการใช้แบบสอบถามที่ประยุกต์จากแบบสอบถามการควบคุมภายในและแบบประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายในของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และได้นำผลจากการประเมินมาจัดทำเป็นแนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชี โดยประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผล

5.3 ข้อค้นพบ

จากการศึกษาและการประเมินการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของสำนักงานที่ดินในสังกัดจังหวัดลำพูน โดยใช้แบบสอบถามการควบคุมภายใน สามารถระบุข้อค้นพบได้ ดังนี้

1. ระบบการรับเงิน ได้พบจุดอ่อนที่สามารถก่อให้เกิดความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ คือ ไม่มีเครื่องตรวจนับเงินสด อาจทำให้เงินสดสูญหาย หรืออาจเกิดการทุจริตได้

2. ระบบการนำเงินส่งคลัง ได้พบจุดอ่อนที่สามารถก่อให้เกิดความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญคือ ไม่มีการตรวจนับเงินสดคงเหลือเป็นครั้งคราวโดยไม่บอกล่วงหน้า อาจทำให้เกิดการทุจริต และกระทบต่อความถูกต้อง ครบถ้วนของจำนวนเงินสดคงเหลือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. ระบบการบันทึกบัญชี ได้พบจุดอ่อนที่สามารถก่อให้เกิดความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ คือไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงานในระบบ GFMIS อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการบันทึกข้อมูลในระบบ GFMIS

5.4 ข้อเสนอแนะผลการศึกษา

1. ควรมีการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อเครื่องนับเงินสดให้สำนักงานที่ดินที่ขาดแคลน
2. หัวหน้างานควรมีการกำกับ ดูแล และตรวจสอบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่
3. ควรมีการรวบรวมวิธีปฏิบัติงานในระบบ GFMIS ไว้เพื่อเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน
4. ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานในระบบ GFMIS

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะระบบการเงินและบัญชี 5 ระบบของสำนักงานที่ดินในสังกัดจังหวัดลำพูน ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาหน่วยงานอื่นๆ หรือเพิ่มเติมระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องน่าจะมีผลการศึกษาที่ครอบคลุมหรือแตกต่างออกไป ซึ่งอาจค้นพบจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานนั้นๆ เพื่อจะได้นำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อันส่งผลให้การดำเนินการต่างๆ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดต่อองค์กรนั้นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved